

PSYCHOSOFIA – PSYCHOLÓGIA SLOBODY

Psychosofia dopĺňa Filozofiu slobody Rudolfa Steinera

Autor Yehuda Tagar

"Verím a som presvedčený, že, aj keď úplne nevedome, túžba po takejto psychológii je dnes v nespočetných dušiach."

Rudolf Steiner, Psychológia 1922

Čo je to sloboda? Je slobodná vôľa len fantáziou alebo potenciálnou realitou? Je všetko predurčené alebo naopak nič nie je predurčené? Sú pre nás predpovede budúcnosti nejak platné? Je skutočným vodiacim princípom evolúcia Darwinova teória bezdôvodnej náhodnej mutácie a *prežitie tých najlepších* – alebo Lamarkova teória cieľavedomého *Použitia a nepoužitia a Zdedenia nadobudnutých vlastností*? Sme potenciálnymi kapitánmi nášho osudu alebo len pešiakmi v hre o predurčenie? Tieto otázky sú staré ako ľudské myslenie samé a ako zrod modernej vedy. Dnes však sú aktuálnejšie než kedykoľvek.

Neustála odveká ľudská snaha o slobodu a filozofické debaty o polarite medzi slobodnou vôľou a determinizmom/fatalizmom stoja na dvoch frontoch: 1) čeliac **externým obmedzeniam sveta** voči osobnej slobode, ako je naša rodina a pôvod, peniaze, životné príležitosti, politická situácia, sociálna podpora, vzťahy. Tieto obmedzenia nie je ťažké vidieť, no, **bez externého konfliktu**, je ťažké alebo nemožné ich zmeniť. Ako napríklad oslobodenie Židovského národa z egyptského otroctva. Na druhej strane, 2) čeliac **interným psychologickým obmedzeniam** voči osobnej slobode ako morálne dilemy, nutkanie inštinktov, túžob a emócií, obsedantné nutkania, zvyky a závislosti. Tieto je oveľa ťažšie identifikovať a pozorovať, no akonáhle ich raz uvidíme, je možné ich, **pri vypuknutí vnútorných**, zmeniť. Nezávisí to od toho, že sa zmení niekto iný, len na vašej voľbe, ako tí istí Židia, ktorý konfrontovali Mojžišov nový morálny kódex 10 prikázaní.

Rudolf Steiner vo svojej základnej filozofickej práci „Filozofia slobody“ (1894) tvrdí, že vnútorná osobná sloboda je možná na základe osobného poznania pravdy, *vonkajšej a vnútornej*, a že skutočné poznanie pravdy je ľudsky dosiahnuteľné. Píše o poznaní ako takom, a poukazuje na seba-poznanie ako zdroj tohto poznania: „*Ľudia sú si vedomí svojich túžob, no nevedia nič o príčinách, ktoré ich určujú.*“

Tieto zámery a ideály sú jasne uvedené, no proces transformácie „Filozofie slobody“ na praktickú „Psychológiu slobody“ je stále ešte po 131 rokoch vo svojom počiatočnom vývoji. Rád by som tu vyhlásil, že Steinerova Psychosofia z roku 1910 je potenciálne začiatočným bodom *Psychológie slobody*, ktorá môže doplniť Filozofiu slobody na praktickú aplikáciu osobne a kultúrne.

Semienko Psychosofie zasadil Rudolf Steiner 16 rokov po prvom vydaní svojej Filozofie slobody (1894). Je to progresívnym vyjadrením nemeckého idealizmu, ktorý bol toho času dominantnou západnou filozofiou. Vo Filozofii slobody rozpracoval svoju dizertačnú prácu (Univerzita v Rostoku, 1891): *“Základy teórie poznania so špecifickým zameraním na Fichteovo vedecké učenie (“The Fundamentals of a Theory of Cognition with Special Reference to Fichte's Scientific Teaching”).* Venoval ju Gotlibovi Fichtemu (1762 – 1814), jednému zo zakladateľov nemeckého idealizmu a „filozofa ľudského Ja“, ktorý pôvodne označil „Ja“ za nezávislý zdroj spirituality: „*Vedomie nie je upevnené v ničom mimo seba; je to aktivitou Ja samotného.*“ Vyzýval k zvýšenému uvedomeniu si vonkajšieho sveta – ale aj k vedomiu samému a uvedomeniu si druhých ako vedomých bytostí – ľudí. Toto je, podľa mojej mienky, semienko toho, čo bolo omnoho neskôr nazvané „empatiou“.

Steiner to posunul ešte ďalej, vytvoriac filozoficky možnosť slobody, ktorá je výsledkom kombinácie vnímania fenoménu prichádzajúceho zo sveta – so vznikom významu pre ten istý fenomén

prichádzajúceho z vnútra Ja človeka. Táto kombinácia je podľa neho tvorenie skutočného poznania. Berúc v úvahu možnosť vnútornej slobody od svojich nevedomých popudov k akcii ako inštinkt, túžby, emócie, projekcie, reakcie, chyby, atď. – podľa tejto istej logiky takáto vnútorná sloboda môže byť len výsledkom sebapoznania zdrojov týchto obmedzení: hĺbky a zložitosti svojej duše. Na konci svojej dizertačnej práce, ktorú nazval „*Pravda a poznanie*“ Steiner píše:

**„Spoznať zákonitosti svojich (vlastných) činov znamená uvedomiť si svoju vlastnú slobodu.
...Takto sa proces (seba)poznávania stáva procesom k rozvíjaniu vlastnej slobody.**

Na tomto základe Steiner neskôr udáva predpoklad vo svojej *Filozofii slobody*, že akt poznania je predpokladom pre akt slobody.

Ale aké poznanie? Z našej schopnosti spoznávať vonkajší svet sa automaticky nestane schopnosť spoznávať vnútorný svet, hĺbku našej duše a hlavne nevedomé zdroje obvyčajnej osobnej vôle. Ako také sú tieto nutkania pravým opakom slobody.

Základný predpoklad sebapoznania ako základu vedomia si uvedomoval ako Fichte, tak aj Steiner, no toto nepostačovalo ako základ pre rozvoj „vedy o duši“. Ak má byť psychológia založená na priamom sledovaní fenoménu duše ako takej – tak potom je potrebná praktická metodológia pre pozorovanie vlastnej hlavne nevedomej duševnej reality. Túto metódu predstavil v tom čase vo svojej psychoanalýze, ktorá mala svoje začiatky v roku 1899, Žigmund Freud- no Freudove domnienky, na ktorých jeho psychoanalýza stojí boli konzistentne Rudolfom Steinerom počas jeho života odmietané ako chybné.

Psychosofia bola pokusom Rudolfa Steinera na vytvorenie alternatívneho podkladu pre metodológiu, ktorá dokáže viesť k dôkladnému sebapoznaniu, ktoré má korene v úplnej ľudskej realite, a tak aj k základom pre osobnú slobodu. No záhadne prestal s kultivovaním Psychosofie na kompletnú formu praktickej psychológie. Čas na to, podľa neho, ešte nenastal. Jeho súčasníci, podľa neho, ešte neboli schopní praktickej Psychosofie. Odovzdal Psychosofiu ako semienko pre budúci rozvoj fenomenologicky založenej *Psychológie slobody*, ktorá bude založená na priamom seba-pozorovaní svojho duševného života.

Takáto metodológia, ktorá bola zjavne nemožná počas života Rudolfa Steinera, je úplne nevyhnutná pre aplikáciu *Filozofie slobody* na použiteľnú *Psychológiu slobody*.

Psychosofia, správne porozumená, kladie konceptuálny základ pre súčasnú integračnú, holistickú „Vedu o duši“, na základe priamych pozorovaní ľudskej duše. Môže za stať praktickou popri vývoji nových orgánov vnímania duše, ktoré je práve teraz možné, a ktoré sa práve teraz deje. Práve tomuto sa venujeme v škole Psychofonetiky – Praktickej Psychosofie.

Akt poznania je naozaj predpokladom pre akt slobody. No akt poznania svojho **vnútorného sveta** si vyžaduje metodológiu, ktorá je úplne odlišná od metodológie potrebnej pre poznanie **vonkajšieho sveta**. Na poznanie vonkajšieho sveta máme normálne ľudské zmyslové orgány. Pre pozorovanie vnútorného sveta nemáte hotové zmyslové orgány. Tieto sa musia vyvinúť najprv, ako mikroskop musel byť vytvorený predtým, ako sa mohli priamo pozorovať živé bunky. Tieto bunky existovali po milióny rokov – neviditeľné a nepoznané.

Nové orgány schopné vnímať vnútorný život sa v mnohých ľuďoch vyvíjajú práve teraz. Bez nich nie je sebapoznanie možné a tiež bez nich nie je možná sloboda.

Od roku 1905 Steiner stále viac a viac naznačoval a inštruoval rastúcu možnosť pre metodický vývoj „3 vyšších zmyslov vnímania“, ktoré sú potrebné pre pozorovanie duše: *Imaginácia, Inšpirácia a Intuícia*. Toto môžete nájsť v publikácii: „*Poznávanie vyšších svetov*“, čo rozvinul ďalej v kapitole 5 svojej knihy „*Tajná veda*“, publikovanej v roku 1910. Metodické rozvíjanie *Imaginácie, Inšpirácie a Intuície* tvorí základný prvok *Metodickej empatie* vo vyučovaní profesionálneho counselingu na školách Medzinárodného Psychofonetického Inštitútu (Psychophonetics Institute International).

Záver: Základy pre budúci vývoj skutočne fenomenologicky založenej vedy o duši boli položené v pôvodných úvodných prednáškach o Psychosofii – no len vo forme semienka. Duševné podmienky potrebné pre pretvorenie Psychosofie na praktickú metodológiu si vyžadujú vyvinutie nových orgánov pre vnímanie duše. No toto muselo počkať až do druhej polovice 20. storočia, ako to 4. Novembra 1910 predpovedal Rudolf Steiner vo svojej poslednej prednáške k Psychosofii.

Toto je ten skutočný dôvod, prečo volám Psychosofiu „Psychológiou slobody.“

Steiner 4. Novembra 1910 povedal: „**Táto práca musí prinášať ovocie.**“

Je to práca vo vývoji. My túto prácu robíme.

V ďalších článkoch opíšem základné princípy Aplikovanej Psychosofie. Objavoval som ich a kultivoval počas 4 dekád aplikovania Psychosofie na klinikách, pri výskume a profesionálnom raste v 10 krajinách.

www.psychosophy.world/sk-cz/